

Klasik Gitar Performansının Rahat Çalım Ekseninde Değerlendirilmesinde Kullanılan Dereceli Puanlama Anahtarının Geliştirilmesi

Hüseyin YEMEN¹, Ülkü ÖZGÜR²

Araştırma Makalesi

Makale Geçmişi

Başvuru Tarihi: 29.08.2024

Kabul Tarihi: 12.09.2024

Research Article

Article History

Date of Application: 29.08.2024

Acceptance Date: 12.09.2024

Öz

Araştırma, klasik gitar öğretimine yönelik rahat çalma yaklaşımı ekseninde oluşturulan öğretim programının değerlendirilmesinde kullanılan dereceli puanlama anahtarı (DPA) geliştirilmesi çerçevesinde oluşturulmuştur. Dereceli puanlama anahtarında yer alacak maddelerin belirlenmesi sürecinde alan uzmanlarının görüşlerini alabilmek adına araştırmacı tarafından "Dereceli Puanlama Anahtarı Görüşme Formu" hazırlanmıştır. Veri toplama sürecinde Türkiye'de çeşit üniversitelerde görev yapmak olan 14 (ondört) alan uzmanı ile görüşülmüştür. Toplanan nitel veriler nicel verilere dönüştürülerek Lawshe tekniği ile analiz edilmiştir. Aday ölçme aracında 4 tema ve 26 madde yer almaktadır. Araştırma sürecinde elden edilen veriler doğrultusunda 5 madde ölçme aracından çıkartılmıştır. Alan uzmanlarının görüşleri analiz edilerek ölçme aracında yer alması uygun olan 4 tema ve 21 madde ile ölçme aracına son şekli verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Klasik Gitar, Öğretim Programı, Dereceli Puanlama Anahtarı

Development of The Rubric Used to Evaluate Classical Guitar Performance on the Axis of Comfortable Playing

Abstract

The research was conducted within the framework of developing a rubric used in the evaluation of the teaching program created around the comfortable playing approach to teaching classical guitar. In order to obtain the opinions of field experts during the process of determining the items to be included in the rubric, a "Rubric Discussion Form" was prepared by the researcher. During the data collection process, 14 (fourteen) field experts working in various universities in Turkey were interviewed. The collected qualitative data were converted into quantitative data and analyzed using the Lawshe technique. The candidate measurement tool includes 4 themes and 26 items. In line with the data obtained during the research process, 5 items were removed from the measurement tool. By analyzing the opinions of field experts, the measurement tool was finalized with 4 themes and 21 items that were suitable to be included in the measurement tool.

Key Words: Classic Guitar, Curriculum, Rubric

¹ Doktora Öğrencisi, Arş Gör Hüseyin YEMEN. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı. huseyin.yemen@adu.edu.tr. ORCID: 0000-0002-1951-4103

² Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi ABD. uozgur@gazi.edu.tr ORCID: 0000-0002-6847-2042

1. Giriş

Eğitim bilim, teknik ve sanatın her üçünü de kapsayan bir içerikle düzenlenerek bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreç niteliği kazanır (Uçan, 1997). Eğitim, bireylerin bilgi, beceri, değer ve tutumlarını geliştirmek amacıyla belirli araçlar ve yöntemler kullanılarak gerçekleştirilen sistematik bir süreç olarak tanımlanabilir. Sanat eğitiminin, eğitim sistemi içerisinde yer alan önemli bir alt alan olmasının yanı sıra bireyin sanat dalları alanındaki bilgi, beceri, farkındalık, tutum ve yaratıcılığının geliştirilmesi amacını taşıdığı söylenebilir. Bu sayede bireyin içerisinde yaşadığı toplumun kültürel, estetik ve toplumca benimsenmiş değerleri ile evrensel nitelikteki değerleri karşılaştırmasının mümkün olduğu düşünülmektedir. Birey, bu değerlerin sentezi ile özgün ve yaratıcı bir ifade biçimi kullanarak çeşitli sanatsal faaliyetlerle kendini ifade edebilir.

Sanat eğitimi kendi içerisinde birden çok alt alan barındırmaktadır. Müzik eğitimi bu alt alanlar arasında yer almaktadır. Eğitimin tanımına paralel olarak; bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve kastılı olarak, müzikle ilgili her türlü olumlu davranış değiştirme sürecine müzik eğitimi denir (Küçüköncü, 2007). Müzik, insanların ve toplumların sevinçlerini, mutluluklarını ve olumlu duygularını ifade edebileceği bir araç olduğu gibi, kaygılarını, umutsuzluklarını ve karamsar duygularını da ifade edebileceği çok yönlü ve iletişim gücü çok yüksek olan bir sanat dalıdır. Bireyin, müziğin ifade ettiği duyguları anlayabilmesi ve yorumlayabilmesi için, müziğin dilini öğrenmesi, kendisini müzik ile ifade etmeye çalışabilmesi ve yaşantısında sanatsal değeri olan müziksel öğelere yer vermesi gerektiği söylenebilir. Her konuda olduğu gibi, bireyin içerisinde bulunduğu sosyal, kültürel ve ekonomik çevrenin, bireyin müziksel tutumlarını etkilediği söylenebilir. Bireyin yaşadığı çevrenin kendi yaşantısını oluşturduğu düşünüldüğünde, müziksel yaşantılarının da günlük duygulardan veya durumlardan etkilendiğini söylemek mümkündür. Müzik eğitiminde, eğitim gören bireyin kendi müziksel yaşantısı temel alınır. Bu temelden yola çıkılarak, belirli amaçlar doğrultusunda planlı ve yöntemli bir yol izlenir ve bu yolla belirli hedeflere erişilir (Uçan, 1994). Bu hedefler arasında müziğin eğitsel boyutu olduğu gibi müziğin performansla yönelik sanatsal boyutu da yer almaktadır. Günümüzde bu boyutlarda, genel müzik eğitimi ve özgen müzik eğitimi veren kuruluşlar olduğu gibi mesleki düzeyde de mesleki müzik eğitimi veren kurum ve kuruluşlar bulunmaktadır. Bu kurum ve kuruluşlar Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumunun belirlediği ölçütler çerçevesinde belirlenmektedir. Bu kuruluşlar arasında güzel sanatlar liseleri, konservatuarların ortaöğretim programları, konservatuarların lise düzeyinde yer alan programları, güzel sanatlar fakülteleri ve eğitim fakültelerinin müzik eğitimi anabilim dalları yer almaktadır. Mesleki müzik eğitimi verilen bu kurumlarda, klasik gitar çalgısı eğitsel ve sanatsal boyutta kullanılan bir çalgı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Klasik gitar, müzik eğitiminin her boyutunda kullanışlı ve çabuk ulaşılabilir bir çalgı olarak tercih edilmektedir. Genel müzik eğitimi, özgen müzik eğitimi ve mesleki müzik eğitimi sürecinde solo ve eşlik çalgısı olarak kullanılabilir. Bu durum, gitar çalgısının müzik eğitimindeki önemini göstermektedir. Genel müzik eğitiminde genellikle eşlik çalgısı olarak kullanılan klasik gitar, özgen ve mesleki müzik eğitiminde hem eşlik çalgısı hem de solo çalgı olarak kullanılmaktadır. Mesleki müzik eğitiminin içeriği ve amaçları düşünüldüğünde, bireysel çalgı derslerinin kişinin müzikal becerilerinin gelişiminin ve eğitimciliğe yönelik tutum ve yaklaşımlarının istedik yönde değişimine önemli bir etkisi olduğu düşünülmektedir. Klasik Gitar eğitimi süreci, öğrencilere teknik ve teorik bilgileri, eşlik yapabilme, kendi kendini yönlendirebilme ve yönetebilme, müzikal bakış açısı altında yorumlayabilme becerilerinin ve bilinçli şekilde çalışma alışkanlığının programlı, disiplinli

şekilde kazandırıldığı bir süreçtir. Bu süreçte öğrencilerde meydana getirilecek davranış değişikliklerinin tesadüfe yer bırakmayacak şekilde planlanması ve belirli bir sistem içerisinde yürütülmesi gerekmektedir (Önder ve Yıldız, 2008). Barrett (2005)'e göre müzik öğretiminde müzikal becerileri geliştirebilmek için eğitim ortamlarının öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına ve beklentilerine uygun düzenlenmesi gereklidir. Bununla birlikte, öğrenme sürecinin en önemli etkenlerinden biri öğrencilere kendi kavramalarını ve becerilerini geliştirmelerine yönelik fırsatlar yaratılmasıdır. Müzik öğretimi sürecinde öğretmenler, öğrencilerin belirlenen hedef ve davranışlar gerçekleştirinceye kadar kendi öğrenmeleri ile ilgili geri dönütler yapmalarına fırsat tanımalıdır. Önder ve Yıldız (2008) ile Barrett (2005)'in müzik eğitimi ve klasik gitar eğitimine yönelik görüşleri düşünüldüğünde, nitelikli bir klasik gitar eğitimi süreci için, etkili ve bireyin kendi öğrenmelerini esas alan bir klasik gitar öğretim programının gerekli olduğu söylenebilir. Bununla birlikte bu programın tarafsız bir şekilde değerlendirilmesine olanak sağlayacak bir ölçme aracının önemli ve gerekli olduğunu söylemek mümkündür. Bu çerçevede araştırmada geliştirilmesi hedeflenen ölçme aracı, Dereceli Puanlama Anahtarı olarak belirlenmiştir.

Dereceli puanlama anahtarı(DPA), belirli bir konuyu ya da performansı değerlendirirken kullanılan, tabloların içerisinde yer alan tanımlardan oluşan, bu tanımların belirli hedef davranış ve performans seviyelerini nitelediği bir ölçme-değerlendirme aracı olarak tanımlanabilir. Popham (1997), DPA'nı öğrenci performansının farklı boyut ve düzeylere bölünerek değerlendirilmesinde kullanılan bir puanlama anahtarı olarak tanımlar. Sözlü, yazılı sunumlar ve bilimsel projelerin değerlendirilmesinde sıklıkla kullanılabilir. 'nın üç temel özelliği alanyazında karşımıza çıkmaktadır. Bunlar değerlendirme ölçütleri, ölçüt tanımları ve puanlama stratejisidir. Bu çalışmada, araştırmacı tarafından hazırlanan DPA'nın bu üç temel özelliği taşıdığı söylenebilir.

1.1. Amaç

Bu çalışmada "Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Bireysel Çalgı Gitar Dersi" vize ve final sınavlarında öğrenci performansını değerlendirebilmek için bir ölçme aracı geliştirmek amaçlanmıştır. Ölçülmesi hedeflenen alanlar müzikal ve teknik yeterlilikler olarak belirlenmiştir.

2. Yöntem

Bu araştırma, Türkiye'deki Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Bireysel Çalgı Gitar Dersi vize ve final sınavları için kullanılan ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin belirlenip güvenilir, geçerli ve her seviye için uygulanabilir bir ölçme değerlendirme yöntemi sunabilmesi bakımından betimsel bir nitelik taşımaktadır. Betimleme, bütün bilim kollarında ilk aşamayı oluşturur; amacı araştırma konusu olguları ve bu olgular arasındaki ilişkileri saptama, sınıflama ve kaydetmektedir (Yıldırım, 2000). Nitel araştırmaların, bir konunun doğal ortamı içerisinde derinlemesine incelenbilmesi ve yorumlanabilmesi bakımından önemli ve güçlü bir yöntem olduğu söylenebilir. Bir problemin çözümüne ilişkin gözlem, görüşme ve metin analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerini kullanan nitel araştırma, daha önceden bilinen veya fark edilmemiş problemlerin algılanması, probleme ilişkin doğal olguların gerçekçi bir şekilde ele alınmasına yönelik öznel-yorumlayıcı bir süreci ifade etmektedir (Seale, 2001).

Araştırmada alanyazının taranması, uzman görüşü alınması sürecinde görüşme formlarından faydalanılması, dereceli puanlama anahtarı geliştirilmesi sürecinde uzmanlardan elde edilen

verilerin nicel veriler haline dönüştürülmesi ve evreni temsil eden bir örneklem grubu ile çalışılması sebebi ile tarama modeli kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve döküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmanın yöntemi, bu bağlamda nitel araştırma olarak belirlenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden kullanılan ve araştırmanın türüne göre tercih edilen çeşitli veri toplama araçları bulunmaktadır. Bu araçlar arasında görüşme ve gözlem tekniğinin sıklıkla tercih edildiği görülmektedir.

2.1. Veri Toplama Aracı

Araştırma sürecinde veri toplama yöntemleri olarak, belge tarama, alanyazın tarama, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme, sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniğidir. Bu teknik, bireylerin çeşitli konularda tutum ve davranışları ile bunların olası nedenlerinin öğrenilmesinde kullanılan yollardan biridir. Görüşme sırasında verilerin kaydedilmesi amacıyla görüşme formları, ses ve görüntü cihazları kullanılabilir (Karasar, 1999). Alan uzmanlarının görüşlerinin alınması sürecinde, araştırmacı tarafından hazırlanan “Dereceli Puanlama Anahtarı Görüşme Formu” kullanılmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri, Türkiye’de YÖK bünyesinde görev yapan 14 alan uzmanı ile görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Veri toplama sürecinde, 4 alan uzmanı ile yüz yüze, 10 alan uzmanı ile çevrimiçi görüşme yapılmıştır. Toplanan veriler Microsoft Office Excel 2016 programı ile nicel verilere dönüştürülerek analize hazır hale getirilmiştir. Araştırmadan elde edilen veriler, Lawshe tekniğinde yer alan Kapsam Geçerlilik Oranları (KGO) ve Kapsam Geçerlilik İndeksleri (KPI) belirlenerek analiz edilmiştir.

KGO belirli maddelerin kabulünde veya reddinde kullanılan istatistiksel bir araçtır. KGO’nun tespitiyle maddeler ölçüğe dahil olmak üzere tanımlandıktan sonra, KGİ testin tamamı için hesaplanır. Bu durumda ölçekte yer almasına karar verilen maddelerin KGO değerlerinin ortalaması hesaplanarak KGİ değeri elde edilir. Kapsam geçerlilik indeksinin korelasyon katsayısı ile karıştırılmaması dikkat edilmesi gereken bir husustur. KGİ, tanımlanmış bir iş performans alanının fonksiyon kapasitesi ile üzerinde inceleme yapılan testte gözlemlenen performans arasında fark edilen örtüşmenin boyutlarını temsil eder. İşlevsel olarak KGİ test maddeleri ile iş performans arasındaki örtüşmenin ortalama yüzdesidir (Lawshe, 1975).

Ölçeğin ve ölçekteki her bir maddenin amaca ne derece hizmet ettiği ortaya koyan kapsam geçerlik çalışmaları, uzman görüşlerine dayalı nitel çalışmaları istatistiksel nicel çalışmalara dönüştüren bir süreçtir (Ercan ve Kan, 2004; Shuttleworth, 2016; Yurdugül, 2005). Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam çözümlemesi olarak ifade edilen bu süreçle ölçek ve ölçekte yer alan maddelerin kalitesi artırılmakta, işlem-zaman kolaylığı sağlanmaktadır (Büyüköztürk, 2005; Demiralp ve Kazu, 2012; Yurdagül, 2005). Uzmanların niteliği ise sonuçların tutarlı ve yansız olabilmesinde oldukça önemlidir (Shuttleworth, 2016; Yurdagül, 2005).

Tablo 1 A=0.05 Anlamlılık Düzeyinde KGO'larının Minimum/Kritik Değerleri (KGÖ=CVRcritical) (Ayre ve Scally, 2014).

Uzman Sayısı	Minimum Değer	Uzman Sayısı	Minimum Değer
5	1.000	23	0.391
6	1.000	24	0.417
7	1.000	25	0.440
8	0.750	26	0.385
9	0.778	27	0.407
10	0.800	28	0.357
11	0.636	29	0.379
12	0.667	30	0.333
13	0.538	31	0.355
14	0.571	32	0.375
15	0.600	33	0.333
16	0.500	34	0.353
17	0.529	35	0.314
18	0.444	36	0.333
19	0.474	37	0.297
20	0.500	38	0.316
21	0.429	39	0.333
22	0.455	40	0.300

Tablo 1'e göre, araştırmanın KPO ve KGI'nin belirlenmesi sürecinde 14 (ondört) alan uzmanının yer aldığı araştırmalarda KGO minimum değerinin 0.571 olarak kabul edilmesi gerektiği görülmektedir. 'nda yer alacak tema ve maddeler için 0,571 puan ölçütü kabul edilmiş olup, alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda bu puanın altındaki tema ve maddeler ölçme aracından çıkartılmıştır.

2.3. Etik Kurul İzin Bilgileri

Araştırmanın etik komisyon izni, Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan 30.07.2024 tarihli ve E-77082166-302.08.01-1012031 sayısı ile alınmıştır.

3. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırmanın amacına yönelik toplanan verilerin analizleri ve bu analizler doğrultusunda elde edilen bulgulara ait bilgiler yer almaktadır. Araştırmanın bulguları, alan uzmanlarının demografik bilgileri ve ölçme aracında yer alması gereken tema ve maddelerin belirlenmesi çerçevesinde iki başlık altında yorumlanmıştır.

3.1. Demografik Bilgilere Ait Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde alan uzmanlarının demografik bilgilere dair bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Demografik bilgi formu ile katılımcıların öğrenim gördüğü lise, öğrenim gördüğü lisans, öğrenim durumu, bireysel çalgı gitar dersi tecrübesi ve akademik ünvanlarına dair verilerin elde edilmesi amaçlanmıştır.

Tablo 2 Alan Uzmanlarının Demografik Bilgilerine Dair Bulgu ve Yorumlar

Özellikler	Değişken	n	%
Öğrenim Görünen Lise	Genel Lise	7	50,0%
	Meslek Lisesi	2	14,3%
	Güzel Sanatlar Lisesi	3	21,4%
	Anadolu Lisesi	2	14,3%
	Fen Lisesi	0	0%
	Diğer	0	0%
Öğrenim Görünen Lisans	Müzik Öğretmenliği	8	57,1%
	Konservatuar	4	28,6%
	Güzel Sanatlar Fakültesi	2	14,3%
	Diğer	0	0,0%
Öğrenim Durumu	Lisans	0	0,0%
	Yüksek Lisans	2	14,3%
	Doktora	9	64,3%
	Sanatta Yeterlilik	3	21,4%
Bireysel Çalgı Gitar Dersi Yürütülen Süre	0-5 Yıl	1	7,1%
	5-10 Yıl	5	35,7%
	10-15 Yıl	5	35,7%
	15 Yıl ve Fazlası	3	21,4%
Akademik Ünvan	Öğretim Görevlisi	2	14,3%
	Araştırma Görevlisi	0	0,0%
	Doktor Öğretim Üyesi	5	35,7%
	Doçent Doktor	4	28,6%
	Profesör	3	21,4%

Tablo 2’de yer alan, araştırmaya katılan alan uzmanlarının öğrenim görülen lise özellikleri incelendiğinde katılımcıların %50’sinin Genel Lise, %21,4’ünün Güzel Sanatlar Lisesi, %14,3’ünün Meslek Lisesi ve %14,3’ünün Anadolu Lisesi mezunu olduğu görülmektedir. Bu bilgiler arasında, 7 (yedi) katılımcının Genel Lise mezun olması, öğrenim görülen lise türünün mesleki müzik eğitimi ağırlıklı olmaması ile birlikte bu lise türünden alanında uzman müzik eğitimcilerinin yetişmesinin mümkün olduğu şeklinde yorumlanabilir. Alan uzmanlarının öğrenim görülen lisans özellikleri incelendiğinde katılımcıların %57,1’nin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’ndan mezun olduğu, %28,6’sının Konservatuar mezunu olduğu, %14,3’ünün Güzel Sanatlar Fakültesi mezunu olduğu görülmektedir. 8 (sekiz) katılımcının Lisans düzeyinde Müzik Öğretmenliği mezunu olması, YÖK bünyesinde yer alan Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarının müzik eğitimcisi yetiştirme amaçları ile örtüştüğü şeklinde yorumlanabilir. Katılımcıların öğrenim durumu incelendiğinde %64,3’ünün doktora derecesine sahip olduğu, %21,4’ünün Sanatta Yeterlilik Derecesine sahip olduğu, %14,3’ünün yüksek lisans derecesine sahip olduğu görülmüştür. Katılımcıların %64,3’ünün doktora derecesine sahip olmaları, araştırmaya katılan alan uzmanlarının akademik düzeylerinin yüksek olduğu ve görüşlerinin güvenilir olduğu şeklinde yorumlanabilir. Katılımcıların Bireysel Çalgı Gitar Dersini yürüttükleri süre incelendiğinde, %35,7’sinin 5-10 yıl aralığında, %35,7’sinin 10-15 yıl aralığında, %21,4’ünün 15 yıl ve daha fazla süre, %7,1’inin 0-5 yıl aralığında ilgili dersi yürüttükleri görülmektedir. Alan uzmanlarının çok büyük bir çoğunluğunun 5 (beş) yıldan uzun süredir bu eğitimi verdikleri görülmektedir. Bu sonuca göre eğitimcilerin çalgı eğitimi sürecine dair ihtiyaçların belirlenmesi ve çözümlerin üretilebilmesi adına güvenilir bir çalışma grubu olduğu şeklinde yorumlanabilir. Katılımcıların akademik ünvanları incelendiğinde, %35,7’sinin Doktor Öğretim Üyesi kadrosuna sahip oldukları, %28,6’sının Doçent Doktor ünvanına sahip oldukları, %21,4’ünün Profesör kadrosuna sahip oldukları, %14,3’ünün Öğretim Görevlisi kadrosunda görev yaptıkları görülmektedir. Alan uzmanlarının büyük bir çoğunluğunun Doktor Öğretim Üyesi, Doçent Doktor ve Profesör ünvanlarına sahip olmaları, araştırmanın amacı olan Dereceli Puanlama Anahtarı geliştirme sürecine sağlayacakları katkı bakımından alanyazına hakim ve güvenilir bir çalışma grubu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tema ve Madde KGO ile KGİ Değerlerine Ait Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde alan uzmanları görüşleri alınarak belirlenen tema ve maddelere dair kapsam geçerlilik oranı ve kapsam geçerlilik indekslerinin hesaplanmasına dair bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Geliştirilmesi hedeflenen ölçme aracına dair alan uzmanlarının görüşme formunda yer alan 4 (dört) tema ve 26 (yirmialtı) maddeyi “Gerekli”, “Kısmen Gerekli” ve “Gereksiz” şeklinde belirtmeleri istenmiştir. Alan uzmanları görüşleri doğrultusunda ölçeğin KPO olan 0,571 değerinin altında kalan tema ve maddeler ölçme aracından çıkartılmış ve ölçme aracına son şekli verilmiştir. Tablo 3’de alan uzmanlarının dereceli puanlama anahtarında yer alması öngörülen tema ve maddelere dair görüşlerinin nicel verileri ve analizleri yer almaktadır.

Tablo 3. Alan Uzmanları Görüşleri Doğrultusunda Belirlenen Tema ve Madde KGO ile KGİ Değerleri

ve	Tema	Madde	Gerekli	Kısmen Gerekli	Gereksiz	KGO	Madde	Gerekli	Kısmen Gerekli	Gereksiz	KGO
	T1	11	2	1	0,571	M12	9	5	0	0,286*	
	T2	12	2	0	0,714	M13	11	2	1	0,571	
	T3	12	2	0	0,714	M14	12	2	0	0,714	
	T4	13	1	0	0,857	M15	12	1	1	0,714	
	M1	9	2	3	0,286*	M16	13	1	0	0,857	
	M2	12	2	0	0,714	M17	13	0	1	0,857	
	M3	7	2	5	0,000*	M18	13	1	0	0,857	
	M4	14	0	0	1,000	M19	14	0	0	1,000	
	M5	12	2	0	0,714	M20	12	2	0	0,714	
	M6	11	2	1	0,571	M21	5	2	7	-0,286*	
	M7	12	2	0	0,714	M22	14	0	0	1,000	
	M8	14	0	0	1,000	M23	14	0	0	1,000	
	M9	12	2	0	0,714	M24	14	0	0	1,000	
	M10	9	3	2	0,286*	M25	14	0	0	1,000	
	M11	12	2	0	0,714	M26	13	1	0	0,857	
Toplam Uzman Sayısı 14											
Kapsam Geçerlilik Ölçütü (KGÖ) 0,571											
Kapsam Geçerlilik İndeksi (KGİ) 0.764											

T* Temalara ait KGO

M* Maddelere ait KGO

* KGÖ=CVRcritical değeri (0,571)'ün altındaki maddeler

Ölçme aracında birinci tema olan “Çalma Öncesi Beceriler (Oturuş, Çalgıyı Tutuş vb.)” temasının 0,571 değerine sahip olduğu ve ölçme aracında yer alabileceği görülmüştür. İkinci tema olan “Sağ El Tekniklerinin Kullanımı (Bağlı çalım, Parmak Bağımsızlığı vb.)” temasının 0,714 değerine sahip olduğu ve ölçme aracında yer alabileceği görülmüştür. Üçüncü tema olan “Sol El Tekniklerinin Kullanımı (Bağlı Çalım, parmak Bağımsızlığı vb.)” temasının 0,714 değerine sahip olduğu ve ölçme aracında yer alabileceği görülmüştür. Dördüncü tema olan “Müzikal Yeterlilikler (Nota Değerlerine Göre Çalma, İstenilen

Tempoda Çalma)” temasının 0,854 değerine sahip olduğu ve ölçme aracında yer alabileceği görülmüştür. Ölçekte yer alan dört temanın KGİ değeri $0,714 > 0,571$ olması, ölçme aracında yer alan temaların iş performansı ile örtüştüğü olarak yorumlanabilir.

Ölçme aracında birinci sırada olan “Doğru Oturuş” maddesi $0,286 < 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracından çıkartılmıştır. Üçüncü sırada olan “Yardımcı Materyallerin Kullanımı” maddesi $0,000 < 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracından çıkartılmıştır. Onuncu sırada olan “Eksen (Pivot) Parmak Kullanımı” maddesi $0,286 < 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracından çıkartılmıştır. On ikinci madde olan “Parmak Değişimi (Finger Substitution)” maddesi $0,286 < 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracından çıkartılmıştır. Yirmibirinci sırada olan “Sağ el yürüyüşünün Kullanımı” maddesi $-0,286 < 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracından çıkartılmıştır. İkinci sırada olan “Çalgıyı Tutuş” maddesine $0,714 > 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir. Dördüncü sırada olan “Akort” maddesine $1,000 > 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir. Beşinci sırada olan Derse Gerekli Özeni Gösterme” maddesine $0,714 > 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir. Altıncı sırada olan “Sol El Kullanımında Rahat Çalma” maddesine $0,571 \geq 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir. Yedinci sırada olan “Sol El Kullanımında Hazırlayarak Çalma” maddesine $0,714 > 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir. Sekizinci sırada olan “Bağlı Çalım Tekniklerinin Kullanımı” maddesine $1,000 > 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir. Dokuzuncu sırada olan “Parmak Bağımsızlığının Kullanımı” maddesine $0,714 > 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir. Onbirinci sırada olan “Rehber (Guide) Parmak” maddesine $0,714 > 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir. On üçüncü sırada olan “Sol Elde Yatay Hareketler” maddesine $0,571 \geq 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir. On dördüncü sırada olan “Sol Elde Dikey Hareketler” maddesine $0,714 > 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir. On beşinci sırada olan “Sağ El Kullanımında Rahat Çalma” maddesine $0,714 > 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir. On altıncı sırada olan “Sağ Elde Hazırlayarak Çalma” maddesine $0,857 > 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir. On yedinci sırada olan “Açık Vuruş Tekniğinin Kullanımı” maddesine $0,857 > 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir. Onsekizinci sırada olan “Kapalı vuruş Tekniğinin Kullanımı” maddesine $0,857 > 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir. Ondokuzuncu sırada olan “Arpej Tekniğinin Kullanımı” maddesine $1,000 > 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir. Yirminci sırada olan “Baş Parmak Kullanımı” maddesine $0,714 > 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir. Yirmiikinci sırada olan “Çalınan Dizi, Etüt, Eserin Teknik erekliliklerinin Uygulanması” maddesine $1,000 > 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir. Yirmiüçüncü madde olan “Temiz Çalma” maddesine $1,000 > 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir. Yirmidördüncü sırada olan “Nota Değerlerini Doğru Uygulama” maddesine $1,000 > 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir. Yirmibeşinci sırada olan “İstenilen Tempoda Çalma” maddesine $1,000 > 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir. Yirmialtıncı madde olan “Müzikal Bütünlük” maddesine $0,857 > 0,571$ olması sebebi ile ölçme aracında yer verilmiştir.

Ölçme aracında olması öngörülen 26 (yirmialtı) maddeden, KGÖ $0,571$ değerinden küçük değere sahip 5 (beş) madde ölçme aracından çıkarılmıştır. Ölçme aracında yer alan 21 (yirmibir) maddenin KPİ değeri $0,764 > 0,571$ ’dir. Bu değere göre ölçme aracında yer alan 21 (yirmibir) maddenin ölçülmesi hedeflenen beceriler ile örtüştüğü yorumu yapılabilir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmanın sonucunda, klasik gitar öğretimine yönelik rahat çalma yaklaşımı ekseninde oluşturulan öğretim programının değerlendirilmesinde kullanılmak üzere Dereceli Puanlama Anahtarı (DPA) geliştirilmiştir. Alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda ölçme aracı 4 (dört) tema ve 21 (yirmibir) maddeden oluşmaktadır.

İlgili alanyazın incelendiğinde, DPA ile ilgili Akçay (2011)'ın yüksek lisans tezi görülmektedir. Bu çalışmada araştırmacı tarafından gözlem formu oluşturulmuş ve uzman görüşleri alınarak bir ölçme aracı oluşturulmuştur. Araştırmacı geliştirilen ölçme aracını 7 (yedi) öğrenci üzerinde uygulamıştır. 4 (dört) gitar öğretim elemanının puanlayıcı olarak katıldığı uygulama sonuçları çeşitli istatistik yöntemleri ve SPSS 17 bilgisayar programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu çalışmanın sonucunda 3 (üç) tema ve 15 (onbeş) maddeden oluşan bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Çalışmanın gitar performansının değerlendirilmesine katkısının yanında, geliştirdiği ölçme aracının tema ve maddeler bakımından çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesine katkılar sağladığı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın klasik gitar eğitimi veren kurum ve kuruluşlarda, klasik gitar eğitimcilerinin kullanabileceği şeffaf, objektif, güvenilir, ölçmesi hedeflenen davranışlarla örtüşen ve puanlama açısından açık bir dereceli puanlama anahtarının geliştirilmesi çerçevesinde, önemli olduğu düşünülmektedir. Türkiye'de gitar eğitimcileri tarafından kullanılan çeşitli ölçme araçlarının bulunduğu görülmektedir. Eğitimcilerin kullandığı ölçme araçları incelendiğinde, kendi geliştirdikleri ölçme araçları ve geleneksel ölçme-değerlendirme araçlarının yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu ölçme araçlarının kullanımı ile birlikte kapsam geçerliliği incelenmiş ve analiz edilmiş, güvenilir bir ölçme aracının kullanılmasının klasik gitar performansının değerlendirilmesinde önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışma sonucunda DPA'nda, tema ve maddeler detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Hedeflenen kazanımların detaylı bir şekilde açıklanmış olması, puanlama kolaylığı ve bu puanlamanın yüzlük not sistemi karşılığının net olarak belirtilmesinin, öğrenci performansının değerlendirilmesine katkı sağlayacağı beklenmektedir.

Alanyazında yer alan, çalgı eğitimine yönelik ölçme araçları incelendiğinde, çeşitli çalgılar için geliştirilmiş ölçme araçlarının bulunduğu görülmektedir. Güvenilirliği ve geçerliliği anlamlı olan bu ölçme araçlarının tema ve maddelerinin detaylı olarak incelenmesinin, klasik gitara yönelik geliştirilecek ölçme araçlarına fikir verebileceği düşünülmekte ve önerilmektedir.

Klasik gitar eğitimi Türkiye'de ve diğer ülkelerde sürekli gelişen, değişen ve yenilenen bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Klasik gitar eğitiminin değerlendirilmesine yönelik geliştirilecek ve iyileştirilecek ölçme araçlarının oluşturulabilmesi bakımından alanyazında yer alan yeni çalışmaların incelenmesi ve bu çalışmalar değerlendirilerek yeni ölçme araçlarının geliştirilmesi önerilebilir.

Bu çalışma 14 alan uzmanı ile yapılmıştır. Uzmanlardan ölçme aracında yer alan 4 tema ve 26 madde hakkında görüş belirtmeleri istenmiştir. Klasik gitar eğitiminin değerlendirilmesi sürecinde ulaşılabilecek alan uzmanı sayısı arttıkça ölçme aracının kapsam geçerlilik oranı ve güvenilirliğinin anlamlılık düzeyinin artacağı söylenebilir. Bu nedenle gitar eğitime yönelik geliştirilen ölçme değerlendirme çalışmalarında, görüş alınan alan uzmanı sayısının artırılmasının, dereceli puanlama anahtarının ölçmesi hedeflenen davranışlara dair daha geniş bir çeşitlilik sunacağı söylenebilir.

Gitar eğitimcilerinin ölçme değerlendirmeye yönelik sorunlarını kapsayan çalıştay, atölye çalışması, kongre, seminer ve benzeri etkinliklerin sorunun ayrıntılı bir şekilde

incelenmesine, ortaya konmasına ve çözüm önerilerinin bulunulmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yazar Katkısı (Authors' contributions): *Araştırmada yer alan iki yazarında (Yemen, H. & Özgür, Ü.) alanyazının incelenmesi, yönteminin planlanması, verilerin toplanması, verilerin analizi, analiz edilen verilerin yorumlanması ve raporlaştırılması sürecinde katkıları bulunmaktadır.*

Etik Kurul Onayı (Ethics approval): Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu'nundan 30.07.2024 tarihli ve E-77082166-302.08.01-1012031 sayısı ile izin alınmıştır.

Kaynakça

- Ayre, C. & Scally A. J. (2014) Critical values for Lawshe's content validity ratio: Revisiting the original methods of calculation. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 47 (1), 79-86. Doi : 10,11770748175613213808.
- Barrett, M. (2005). *Music education and the natural learning model*. G. Spruce (Der.), Teaching music (58-68). London: Routledge Falmer.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). Anket Geliştirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (2), 133-151.
- Demiralp D. & Kazu, H. (2012). İlköğretim birinci kademe programlarının öğrencilerin yansıtıcı düşüncelerini geliştirmedeki katkısına yönelik öğretmen görüşleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2 (2), 29-38.
- Ercan, İ & Kan, İ. (2004). Ölçeklerde güvenilirlik ve geçerlilik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30 (3), 211-216.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemleri-kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel, s,13.
- Küçüköncü, H. (2007). *Müzik Eğitimi ve Öğretimi*. İlke Yayınevi, Ankara, s.58.
- Lawshe, C.H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personal psychology*, 28(4), 563-575.
- Önder, Ş. C. & Yıldız, Ö. (2008). Klasik Gitar Eğitiminin Boyutları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 8(15), 115-133.
- Popham, J. W. (1997). What's wrong and what's right with rubrics. *Educational Leadership*, s. 72.
- Seale, C. (2001). Qualitative methods. *European Journal of Cancer Care*, 10, 131-136.
- Shuttleworth, M. (2016). Content validity. Retrieved from <https://explorable.com/content-validity.html>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Teknikleri*. Ankara. Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, C. (2000). *Bilim Felsefesi*. Remzi Kitapevi, İstanbul, s 56.
- Yurdugül, H. (2005). Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerliği için kapsam geçerlik indekslerinin kullanılması. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 28-30, Denizli.
- Uçan, A. (1994). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 1994, s.14.
- Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi, 32.